

Sebők Zsigmond: ALKONY A TANYÁN

Szép az alkony a tanyán, mikor aranyzöldes bércek függenek a levegőben s követik a homokban cammogó kocsikat: a szúnyogok és böglyök. Mikor elsötétednek a tanyák s a fehér-lő utakon munkások csoportjai húzódnak hazafelé. Mikor minden bokor, minden virág illatozik s a sötét fű esti harmatot ringat. A nyugoti égen méltóságosan ereszkedik alá alkonyi pompájában a világot éltető tűzgömb s evvel arányosan kékül, sötétedik az ég túlsó oldala, hol néhány csillag bátortalan fénye is kilobog. A letűnt nap nyomában az eget hatalmas arany öv sugározza be. A levegő átlátszó, üvegtiszta. Az égbolt ezen az oldalon sápadt világoskék, de még ragyogó és oly áttetsző, hogy az elragadott szem szinte egy boldog pillanatra vár, midőn meglátja a ritka kék kárpit mögött az angyalok so-rát...A felhők mozdulatlanul függenek a levegőben, tündöklő arany kerettel vonódnak be.

Körülöttünk az esti ködbe búvó tanyák, előttünk alkonyi bájában az igazi, a költészettel teljes puszta.

Az esti pírban egy-egy kútgém görbe alakzata, ökörcsorda fehér szőre, birkanyáj összegomolygott, majd nyúló, majd tömörülő képe, hangok zúrje húzódik felénk, melyből hol kolompszó rekedtes nesze bong ki, hol mérges kutyavakkanatok hangzanak. Illat terjeng, sárga porfellegek kavarganak, sipogva húzódnak a nádas felé a bíbicek meg a homoki szalonkák, a nyáj közeledtére lomha csoportokban rebbennek föl az útról a varjak, hogy csakhamar ismét leereszkedjenek. Egy csöndesen szálló golya pelyhes mellét hajnalpirosra festi az esti pír... odafönn a felhők arany karimája vörös színbe megy át, minő a skarlát. A szemhatár alja viaszszárga színbe olvad föl, az ég teteje pedig sötétkékké, mélységessé, titokzatos-sá válik, melyen búbajos szikrázással gyúl ki az esti csillag s utána a hallgatag csillagok miriádja... A szemhatár jobb oldalán hosszú, nagy tó vize sötétlik körülrakva pásztorkunyhókkal, melyek az esti párázatban mintha csak a vízen úsznának, lassú mozgással. Mozogni, élni, ömölni látszik az egész harmat áztatta puszta, mintha csak el akarna folyni előlünk valamerre, mint a délibáb.

Megszállja az alkony a puszta erdejét, mely csupa égre tekintő óriás nyárfából áll.

A nyárfa az Alföld, a puszta, a költői rónatáj fája s csakugyan oly kedves, bizalmas ez az örökké susogó, zörgő, zúgó fa. Kivált így alkonyatkor. A leszálló nap bíbor fénye az erdő sudár koronáján csillog. Megérinti először a rezgő nyárfák csoportját, azonnal zúgni, csevegni kezd, a hosszú szárazon csüngő levelek mintha el akarnának rohanni az esti széllel, úgy neki indulnak. Az esti szél letép egy-két levelet s ezek szelíd zizegéssel hullanak alá a sötét páfrány és haraszsírba s ilyenkor önkéntelenül fölcsendül emlékünkből a dal, mely a rezgő nyárfa lehullott ezüstsínű levelét siratja... Ott állnak a fekete nyárfák sűrű csapatban, melyeken nem hat át az esti sugárzás, de annál ékebben engedik át magukat az esti ragyogásnak a karcsú jegenyék, melyek ritkásan állnak egymás mellett és szinte fürödni, égni látszanak a bíborban és hálaadóan emelik rövid, fölfelé törekvő ágait az égnek, Isten birodalma felé sóhajtva örömeiket... S mikor a szél egy percre elül s a zúgó, mormoló erdő megcsendesül, az ágak közül hallani lehet az álomra készülő madársereg esti imáját, zengő, csicsergő, bűgő kardalát, melyből kiválik az Alföld kedves madarának, a rigónak víg, kacagó füttyentése.

A tanyák udvarai megtelnek élő és élettelen alakok árnyaival.

Homályban gömörödnék a szekerek, a szénakazlak, az ólak, az istálló ajtajából sötétség meg pára dől ki s néha egy ló csillagos feje jelenik meg a nyílásnál. A tyúkok mind a pitar-ajtóhoz gyűlnek éktelen kotyogás közt, míg egy fekete kakas fölszökken a szemétdombra s

kidüllesztett mellel, hegyezett taréjjal hetvenkedve néz az alkonyi pírba. A pulykák nyakukat borzalva szaladgálnak az udvaron, szemeket keresgélve, néhány kacska lomhán, leeresztett testtel, csendes hápogással tipegi az udvart körös-körül, míg egy macska elnyújtott derékkal siklik el a fal mellett s egyszerre megriadva, villámgyorsan kúszik az akácfára... hallik körmeinek gyors kaparása... Nyikorog a kút gémje, nagyot csobban a vödör a vízben, tanyai leányzó vizet mer a fejéhez. Nehéz dobbanó léptekkel megyen az istálló felé a gazda, ki az imént jött az ugarról, hol az őszi alá szántott s hallik innen is, onnan is töredező szava: hó, ne! ne te, ne! No már, no már! Hosszú inges gyerekek a malacokat zavarják, rőfögnek az üldözött malacok, bős csaholással segít a fiúknak két morcosos tanyai eb. Aztán elcsöndesedik a tanya, behúzódik a nesz, az élet az ajtókbá, a ketrecekbe, eresz alatt lógó parányi fészkekbe, odakünn csak az üres sötétség marad, melyet megszelídít rezgő fénye az ablakból kiáradó mécsvilágnak, amin bámészan függ valahol messze, valahol egy árok partján vándorló legény szeme.

Hát azok az éjszakák, melyeket valamely csőszháznál töltünk az Isten szabad ege alatt. A kunyhó előtt ropog a tűz, subákon heverészünk körülötte. Az éjszaka sötét, hűvös, csillagatlan. A tűzben a száraz ágacsok halkan zizegnek, ropognak, egymásután tüzesednek át s feketednek vissza sötét vonalakká. A kunyhó nádzsúp-szakállas eleje kíváncsian bámul vállunk fölött a tűzbe, míg egy-egy denevér halkan végigsúrolja szárnyaival. A vak homály nyomasztó, mintha elenyészett volna mellőlünk minden a földből.

Hova lett a tágas pusztá végtelenével, hova a tanyavilág nyüzsgő épület-rajával? Szemünk sóvárogva függ a messzire távolodott égen s föllobbanva köszöntjük azt a kis csillagot, mely kibújt a sűrű felhők mögül s a hold kibukkanó csücskét, mely végighasítja a homályt s világgával elhúzódik a térségen, hogy megmutassa a pusztán az éjszakára kihajtott füvet ropogtató ménest, a közelében alvó bojtár gyereket, a messze barnálló erdőszélt, nádist, sötét vizet...

Honnan, honnan nem, egyszerre hátunk mögé kerül a homályból egy magas alak, kampos botjára támaszkodik s reánk bámul szótlanul. Ki ez a bámuló alak? A juhász. Pár perc múlva újra beleolvad a sötétségbe.

A csősz még néhány rózsét dob a tűzre, s a fény megvilágítja barázdákkal keresztül-kasul szántott arcát. Azután maga is megindul „határjárni”. Egyedül maradunk. A tűz kialvóban, néha egészen a szenes rőzsehalom alá búnak a lángok, de pajkos duruzslással kilobban egy-egy magas nyelv s fénye a fekete nedves fűvön táncol. Az esti szél elült, ami most hallható, az az éj értehetetlen, álomban beszélő susogása. Hallatszik, mint repedeznek a káposztafők a harmat áldásának alatta; tisztán lehet hallani egy egér könnyed surranását a szénakazonon; a közelben levő csordakútból fülünkig hatol a buborékok fölszállásának és szétpattanásának nesze; valahonnan messziről fájdalmas hang jó, a golya kiáltoz a tóban, talán már az őszi vándorútról gondolkozik; a kunyhóból a csősz anyátlan gyerekének álmos gügyögése hallatszik: vajon kihez? Vagy talán magával a jóságos, anyai éjszakával beszélget álma?

Megnehezedik a szempilla s csak úgy féleszmélettél látjuk, mint hull le az égről a felhőkárpit s mint ragyog ki tündér pompájában a nyáréji ég a holddal s minden csillagzatával; látjuk még, mint úsznak az ég nyugodt tengerén a töméntelen apró lángok, mint torlódnak össze a tejútnál az apró csillagocskák; mint remeg az egész táj ezüstnek fényében; az ezüstös fénytől világított mezőn mint alszik, szunnyad minden, a ménesbeli lovak is, leomlott térdeikre támasztva nagy fejüket.